

3. ORGANITZACIÓ I GESTIÓ DELS SERVEIS SOCIALS

3.1 Competències de la Generalitat en matèria de serveis socials

3.1.1 *Constitució Espanyola i Estatut d'Autonomia*

Amb l'entrada en vigor del primer Estatut d'Autonomia el 1979, Catalunya va iniciar un procés de recuperació de l'autonomia política amb l'assumpció de nombroses competències que suposaven una nova organització institucional i el desenvolupament d'un marc jurídic propi. Pel que fa al marc competencial referent a benestar social, l'Estatut donava les competències exclusives en el terreny de l'assistència i serveis socials a la Generalitat i en reconeixia altres de molt considerables referents a la Seguretat Social. L'article 9.25 de l'Estatut atorgava a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'assistència social, que comportava, segons l'article 25.2, la potestat legislativa i reglamentària, i l'exercici de la funció executiva, inclosa la inspecció. Per tant, la Generalitat podia legislar i executar normes en els àmbits de l'assistència social, les fundacions, les associacions de caràcter benèfic-assistencial i en tot el que feia referència a protecció i tutela de menors. Així mateix, en matèria de Seguretat Social, corresponia a la Generalitat la competència en el desenvolupament legislatiu i l'execució de la legislació bàsica de l'Estat en matèria de Seguretat Social. En tot cas, segons l'article 149.1.17 de la Constitució Espanyola, l'Estat es reservava la competència exclusiva en matèria de legislació bàsica i règim econòmic de la Seguretat Social, sens perjudici que les comunitats autònomes n'executessin els serveis. És a dir, no depenia del Govern català canviar el sistema de Seguretat Social que determinés el Congrés dels Diputats de Madrid. Però, el Parlament de Catalunya podia decidir les peculiaritats de l'aplicació de la legislació bàsica de l'Estat a Catalunya, salvant les normes que configuraven el seu règim econòmic.

Les possibilitats d'actuació eren, doncs, prou àmplies i havien de permetre emmarcar i desplegar una política global i integrada de serveis socials al territori català.

3.1.2 *Traspàs de competències*

Amb aquest nou marc estatutari, la primera funció del Departament va ser aconseguir els traspàsos de serveis de l'Estat³⁰ en les millors condicions possibles. A nivell de serveis socials, es van dur a terme dues transferències molt importants.

D'una banda, a través del Reial Decret 1949/1980, de 31 de juliol, sobre traspàs de serveis de l'Estat a la Generalitat de Catalunya en matèria de Sanitat i Serveis i Assistència Socials. Així, es transferien a la Generalitat els centres, el personal i les partides pressupostàries corresponents a l'Institut Nacional d'Assistència Social (INAS); els centres assistencials dependents de l'Administració central; les unitats administratives de les delegacions territorials del Ministeri de Sanitat i Seguretat Social dedicades a serveis socials; i la concessió i la gestió d'ajudes del Fons Nacional d'Assistència Social (FONAS). En conjunt, aquests traspàsos comportaven la transferència de 548 persones, 6 centres socials, 15 guarderies en marxa i 23 en construcció, 5 residències per a infants i 8 menjadors socials. De fet, el volum més important d'aquests traspàsos el constituïa el FONAS, organisme que administrava els ajuts a la gent gran i malalts sense cap pensió o suport econòmic, i les subvencions a entitats privades i públiques dedicades a l'atenció de les persones amb discapacitat, els infants, la gent gran, i d'altres persones necessitades.

D'altra banda, l'altre traspàs aconseguit va ser el relatiu al Reial Decret 1517/1981, de 8 de juliol, sobre transferència de centres, serveis, personal, inversions i partides pressupostàries corresponents a les acti-

30. Vegeu Annex I: Recursos socials de l'Administració central abans dels traspàsos a la Generalitat.

vitats que exercien a Catalunya les entitats de prestació de serveis de la Seguretat Social. En l'àmbit de benestar social, això es traduïa en la transferència de l'Institut Nacional de Serveis Socials (INSERSO), que completava els recursos de la Generalitat en el terreny dels serveis socials. Aquest traspàs corresponia a l'elaboració i execució dels plans d'inversions, la gestió de les inversions en curs, l'establiment i actualització de concerts i la gestió dels centres, establiments i serveis. En tot cas, aquestes funcions traspassades s'havien de realitzar d'acord amb la legislació bàsica de l'Estat, amb subjecció a la normativa general de la Seguretat Social relativa a determinació dels beneficiaris, requisits i intensitat de l'acció protectora i règim econòmic, financer i econòmic, i administratiu.

3.2 Marc legal³¹

Un cop delegades les transferències, s'havien d'anar preparant, també, les infraestructures necessàries per rebre tots els serveis traspassats i assegurar el seu correcte funcionament, així com l'ampliació d'actuacions en matèries transferides durant els primers anys. En aquest sentit, la competència exclusiva en matèria de serveis socials va ser exercida per la Generalitat amb la promulgació d'una sèrie de lleis que van configurar la legislació bàsica del Sistema català de serveis socials.

La Llei 12/1983, de 14 de juliol, d'administració institucional de la sanitat i de l'assistència i serveis socials, va comportar la creació de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS), òrgan que va possibilitar la integració del conjunt de serveis aleshores existents en aquest àmbit i va conferir una major funcionalitat a les diverses actuacions del Departament.

L'ICASS era l'entitat gestora de les prestacions d'assistència social i dels serveis socials de la Seguretat Social i de la Generalitat de

31. Vegeu informació ampliada referida a tota la legislació derivada de les polítiques de benestar social a l'apartat 3.